

Augusztusi őszibarackok

Dr. Szalay László

SZIE Kertészettudományi Kar, Gyümölcsstermő Növények Tanszék, Budapest

Az őszibarack fő fogyasztási szezonja hazánkban augusztusban van. A szüreti időszaka ugyan június közepétől szeptember végéig tart, de júniusban és júliusban a cseresznye, a meggy, a kajszli, a bogycsok, szeptemberben pedig az alma, a körte és a szilva jelentős konkurenciát jelent számára. Néhány évtizeddel ezelőtt szinte a teljes szezonban, de augusztusban feltétlenül főként a hazai kertekben termelt őszibarackot fogyasztottuk. Az egy főre jutó őszibarack fogyasztás 6-7 kg/fő volt évente. Jutott exportra is ebből a kiváló gyümölcsből. Mára a termőterület jelentősen lecsökkent, az ültetvények egy része elöregedett. A hazai őszibarack termésmennyiség is folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ma már elenyésző mennyiséget szállítunk külföldre, és egyre több az import áru az üzletekben. A statisztikai adatok 2-3 kg/fő/év fogyasztást regisztrálnak. Mi kell ahhoz, hogy a hazai termesztés újra növekedhessen és versenyképes legyen a nemzetközi piacon is? Nagyon sok minden. Jó termőhely, korszerű technológia, kiváló fajták és a termesztők összefogása. Ezek közül a tényezők közül most a fajták kérdését szeretném egy kicsit megvizsgálni.

A SZIE Kertészettudományi Kar Gyümölcsstermő Növények Tanszékén nagyon régóta foglalkozunk az őszibarackfajták vizsgálatával. Soroksáron lévő génbanki fajtagyűjteményünkben jelenleg 90 fajta található, de a gyűjteményt folyamatosan bővítjük, és a régebbi fajták mellett

sorszám	fajta	érés idő *	típus **	származás	NFJ ***	fagy- és téltűrés ****	tafrina-ellenállóság ****
1	Harko	July 31.	NS	Kanada	+	4	4
2	Krümcsanyin	August 3.	NS	Ukrajna		3	3
3	Impero	August 5.	ŐF	Olaszország		3	3
4	Flavortop	August 5.	NS	USA	+	2	2
5	Incrocio Pieri	August 6.	ŐF	Olaszország	+	3	4
6	Nectared 4	August 7.	NS	USA		2	2
7	Elvira	August 8.	ŐS	Magyaro.	+	3	4
8	Suncrest	August 12.	ŐS	USA	+	3	4
9	Meystar	August 13.	ŐF	Franciao.	+	3	4
10	Fusador	August 14.	NS	USA		4	4
11	Maria Aurelia	August 14.	NF	Olaszország	+	3	3
12	Rome Star	August 16.	ŐS	Olaszország		2	1
13	Rubinovúj	August 17.	NS	Ukrajna		3	2
14	Fayette	August 17.	ŐS	USA	+	3	3
15	Fantasia	August 17.	NS	USA	+	2	3
16	Apolka	August 18.	NS	Magyaro.	+	3	3
17	Stark Redgold (Andosa)	August 18.	NS	USA	+	3	3
18	Nectaross	August 19.	NS	Olaszország		2	1
19	Summer Lady	August 20.	ŐS	USA		2	2
20	Szegedi arany	August 22.	ŐS	Magyaro.	+	3	3
21	Champion	August 22.	ŐF	USA	+	5	4
22	Venus	August 23.	NS	Olaszország	+	1	1
23	Zsoltúj	August 24.	NS	Ukrajna		5	4
24	Elberta	August 25.	ŐS	USA	+	2	2
25	Redcal	August 25.	ŐS	USA		3	4
26	Cresthaven	August 25.	ŐS	USA	+	3	4
27	Padana	August 25.	ŐS	Olaszország	+	3	4
28	August Red	August 28.	NS	USA		3	4
29	Michellini	August 30.	ŐF	Olaszország		3	3

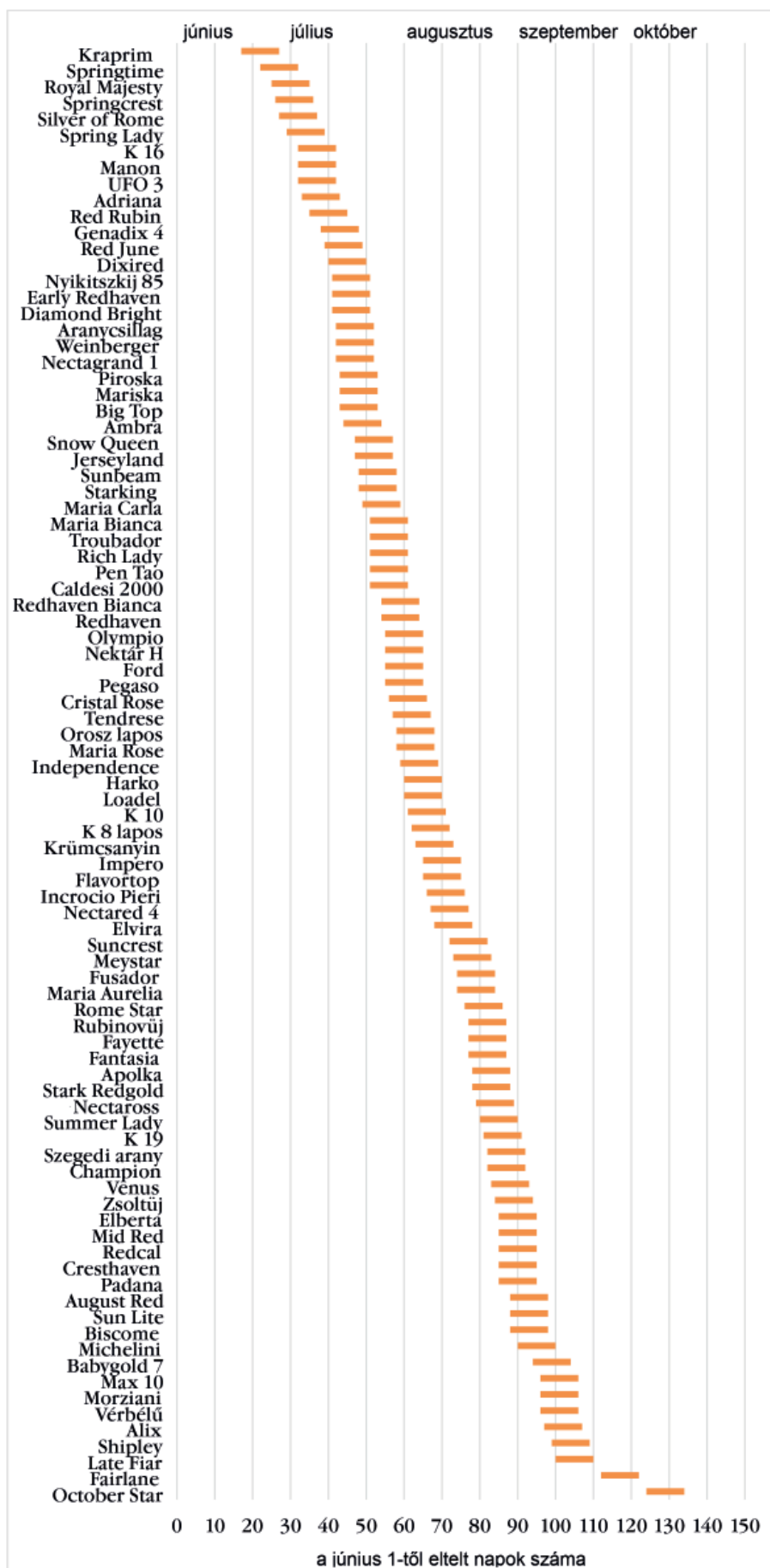
Magyarzat: * az éréskezdet napja több év átlagában Soroksáron

** ŐS - molyhos, sárga húsú őszibarack; ŐF - molyhos, fehér húsú őszibarack; NS - nektarin, sárga húsú; NF - nektarin, fehér húsú

*** a +szal jelölt fajták szerepelnek Magyarországon a Nemzeti Fajtajegyzékben

**** 1 - legérzékenyebb; 5 - legellenállóbb

1. táblázat Augusztusban érő őszibarackfajták típusa, származása és a termesztetőségük befolyásoló jellemzők

igyekszünk a legújabb, ígéretes fajtákról is információkat gyűjteni kísérleti ültetvényünkben. A fajtasorunk érési időszaka június közepétől október elejéig tart (1. ábra). Ahogy a bevezetőben jeleztem, ezek közül most az augusztusban érőkkel szeretnék részletesen foglalkozni, és 29 olyan fajtát bemutatni, amelyekről több éves vizsgálati eredményeink vannak, és amelyek érésének kezdete augusztusra esik. Közülük 15 molyhos őszibarackfajta, 14 pedig nektarin (1. táblázat).

Termőhelyi alkalmasság

A fajtaértékelés során fontos feladat a termőhelyi alkalmasságra vonatkozó adatok gyűjtése. Mivel az őszibarack gazdaságos termesztetőségének északi határvidékén vagyunk, ebből a szempontból meghatározó a *fajták fagy- és télállósága*, amit szabadföldi felvételezések és mesterséges fagyasztásos kísérletek eredményei alapján határozzuk meg. Több éves vizsgálatok eredményeiből számított értékek találhatóak az 1. táblázatban. Kiváló fagy- és téltűrűsű a Kanadában nemesített 'Harko' nektarinfajta és a nagyon régen termesztésben lévő 'Champion', valamint a 'Fusador' és a 'Zsoltúj'. A nagyon fagyérzékeny fajták főként kaliforniai és olasz nemesítő műhelyekből kerültek ki ('Flavortop', 'Nectared 4', 'Rome Star', 'Fantasia', 'Nectaross', 'Summer Lady', 'Venus'). Ezek termesztése hazánkban nagyon kockázatos. A közepes fagy- és télállóságú fajták (3-as érték) terméshatósága a hazai dombvidéki termőhelyeken megfelelő.

Betegségeknek teljesen *ellenálló* őszibarackfajta nincs, de a fajták fogékonysága igen eltérő a különböző kórokozókra. Táblázatunkban a legveszélyesebb betegséggel, a tafirinás levélfodrosodással szembeni ellenállóság adatait tüntettük föl (1. táblázat).

Piaci érték

A fajták piaci értékeit többféle tulajdonság határozza meg. Ezek közül a legfontosabbakra vonatkozó értékeket tüntettük föl a 2. táblázatban. A különböző értékesítési formákhoz

1. ábra Őszibarackfajták átlagos érési ideje Budapest körzetében

sorszám	fajta	méret (gramm) *	fedőszín borítás **	húskeménység	íz
1	Harko	110	4	közepes	jó
2	Krümcsanyin	180	3	jó	jó
3	Impero	140	3	közepes	jó
4	Flavortop	140	4	kiváló	kiváló
5	Incrocio Pieri	190	3	közepes	jó
6	Nectarred 4	150	4	közepes	jó
7	Elvira	110	3	közepes	jó
8	Suncrest	140	3	jó	jó
9	Meystar	150	4	közepes	jó
10	Fusador	130	4	jó	jó
11	Maria Aurelia	140	3	közepes	jó
12	Rome Star	150	4	jó	jó
13	Rubinovúj	130	4	közepes	jó
14	Fayette	150	3	jó	jó
15	Fantasia	160	4	jó	kiváló
16	Apolka	190	4	jó	jó
17	Stark Redgold (Andosa)	140	3	jó	jó
18	Nectaross	160	4	jó	jó
19	Summer Lady	150	4	jó	jó
20	Szegedi arany	180	2	gyenge	közepes
21	Champion	170	1	gyenge	kiváló
22	Venus	170	5	kiváló	jó
23	Zsoltúj	90	1	közepes	jó
24	Elberta	170	2	jó	közepes
25	Redcal	110	4	jó	jó
26	Cresthaven	180	3	jó	jó
27	Padana	190	3	jó	jó
28	August Red	140	3	jó	jó
29	Michelini	190	3	közepes	jó

Magyarázat:

* a gyümölcsök átlagtömege több év átlagában a soroksári kísérleti ültetvényben

** 1 - leggyengébb; 5 - legjobb

2. táblázat Augusztusban érő őszibarackfajták gyümölcsminőségi jellemzői

különböző gyümölcsminőségi követelmények társulnak. Közeli *friss piacra* a lédús, kiváló ízű, puha húsú fajták a legjobbak, amelyeket viszont nem tudunk hosszú ideig tárolni, a szedés után minél előbb értékesíteni kell őket. Ha az áruvá készítés gépsoron történik, valamint a hosszabb idejű *tárolhatóság és pulton tarthatóság* a követelmény, akkor csak a kemény húsú fajták jöhetnek számításba. A *gyümölcsméret* tekintetében is változnak az igények. Augusztusban már nem elfogadott a kis gyümölcsméret (100 g alatti). Helyi piacokon a közepes, nagy és igen nagy méretű fajták egyaránt értékesíthetők, különböző árkatóriákat képviselve. Az áruházláncok viszont a közepes és nagy méretű gyümölcsöket részesítik előnyben, az igen nagy méretkategória (200 g felett) ma ebben az értékesítési formában nem keresett. Itt meg kell jegyezni, hogy az ültetvényben a fák gyümölcssterhelésének változtatásával, bizonyos határok között, tudjuk a méretet befolyásolni. Az áruházláncokban egyre inkább követelmény az intenzív *fedőszín* is, ami igen tetszetőssé teszi a gyümölcsöket. Számos kiváló fedőszín-borítottaságú akad a bemutatott molyhos fajták között, például a 'Meystar' (1. kép), vagy a 'Rome Star' (2. kép), valamint a nektarinok csoportjában is, mint a 'Venus' (3. kép), és a 'Nectaross' (4. kép). *Sajnos gyakran a jó fedőszín rossz termésbiztonsággal társul!* A

1. kép Meystar

2. kép Rome Star

3. kép **Venus**

4. kép **Nectaross**

5. kép **Cresthaven**

6. kép **Harko**

7. kép **Fusador**

8. kép **Zsoltúj**

tetszetős fedőszin kialakulásához a genetikai adottságok mellett az is kell, hogy a gyümölcsöket közvetlenül érje a napfény. Nagy jelentősége van tehát a faalaknak és a rendszeres metszésnek a korona szellősen tartása érdekében. A korona elsűrűsödött részén, a levelekkel borított gyümölcsökön nem tud kialakulni a fajtára jellemző fedőszin, amint azt példaként a 'Cresthaven' gyümölcsein láthatjuk az 5. képen.

Klimatikus és piaci igényekhez igazodó fajtásor

Tanulásgként levonhatjuk, hogy az őszibarack fő fogyasztási időszakában vannak a különböző értékesítési formák számára megfelelő fajták, a termesztő össze tud állítani egy

számára megfelelő fajtásort. Mivel a fajták többségét külföldön, főként tőlünk enyhébb klímájú területeken nemesítették, a hazai termőhelyekre való alkalmasságuk, terméshozásuk nem mindig megfelelő. Télen és tavasszal virágrügyeik, virágaik gyakran szenvednek fagykárosodást. A legtöbb fajta csak a biztonságosabb, dombvidéki termőhelyekre való, de vannak jó fagy- és télállóságú fajták is a fajtásorban, mint például a 'Harko' (6. kép), a 'Fusador' (7. kép) és 'Zsoltűj' (8. kép) nektarinok, valamint a 'Champion' molyhos fajta.

A piaci érték szempontjából is nagyon sokfélék a fajták. Fontos, hogy az ültetvények tervezésekor a tervezett értékesítési formának megfelelő fajtákat válasszunk, hiszen mások a követelmények a helyi piacokon és

mások az áruházláncokban. A táblázatainkban szereplő adatok a fajtaválasztáshoz igyekeznek segítséget nyújtani. A fent említetteken kívül főtón mutatjuk be az 'Apolka' (9. kép), az 'August Red' (10. kép), a 'Michelini' (11. kép), a 'Padana' (12. kép), a 'Rubinovűj' (13. kép), és a 'Suncrest' (14. kép) fajták gyümölcseit.

A versenyképesség javítása érdekében nagyon jó lenne, ha lenne hazai nemesítés, ami az itteni környezeti feltételek között jól termeszthető, a mai piaci igényeket kielégítő fajták előállításával foglalkozna. Mivel ilyen nincs, továbbra is csak a külföldön nemesített fajtákkal tudjuk a fajtásorunkat bővíteni, ez viszont nagy körültekintést igényel. *A termesztő akkor jár el helyesen, ha 10-15 fa telepítésével megvizsgálja a fajtákat,*

9. kép Apolka

10. kép August Red

11. kép Michelini

12. kép Padana

13. kép Rubinovűj

14. kép Suncrest

és azokat ülteti nagyobb arányban, amelyek termőhelyi alkalmasság és piaci érték szempontjából számára megfelelnek. Az 1. táblázatban föltüntettük, hogy a bemutatott fajták közül melyek szerepelnek Magyarországon a Nemzeti Fajtajegyzékben. Ezeket szapo-

ríthatják a hazai faiskolák. A többi fajta oltványait külföldi faiskolától szerezhethetjük be. A határainkon kívüli faiskolák természetesen az itt bemutatottaktól jóval több fajtát kínálnak, ezek száma évről évre nő, de telepítésük hazai tapasztalatok hiányában nagyon

kockázatos. Fajtaértékelő munkánk során, lehetőségeinkhez mérten, igyekszünk minél több új fajtáról információkat gyűjteni, és azokat eljuttatni az érdeklődőkhöz.

Fotó: A szerző felvételei

FEL SZINES